

Arkeologisk utredning 2021

Vellinge 40:4 m.fl.

HUSBYGGE

Vellinge kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2021:5

Per Sarnäs

Arkeologisk utredning 2021

Vellinge 40:4 m.fl.

HUSBYGGE

Vellinge kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk utredning 2021

Vellinge 40:4 m.fl.

Husbygge

Vellinge kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2021:5

Författare: Per Sarnäs

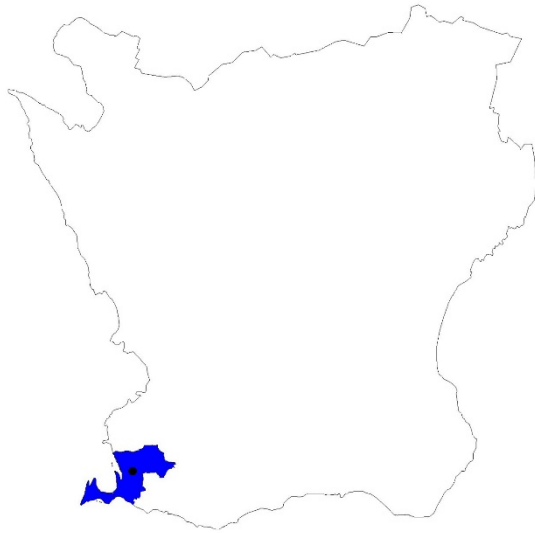
Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Per Sarnäs

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 939108

Innehåll

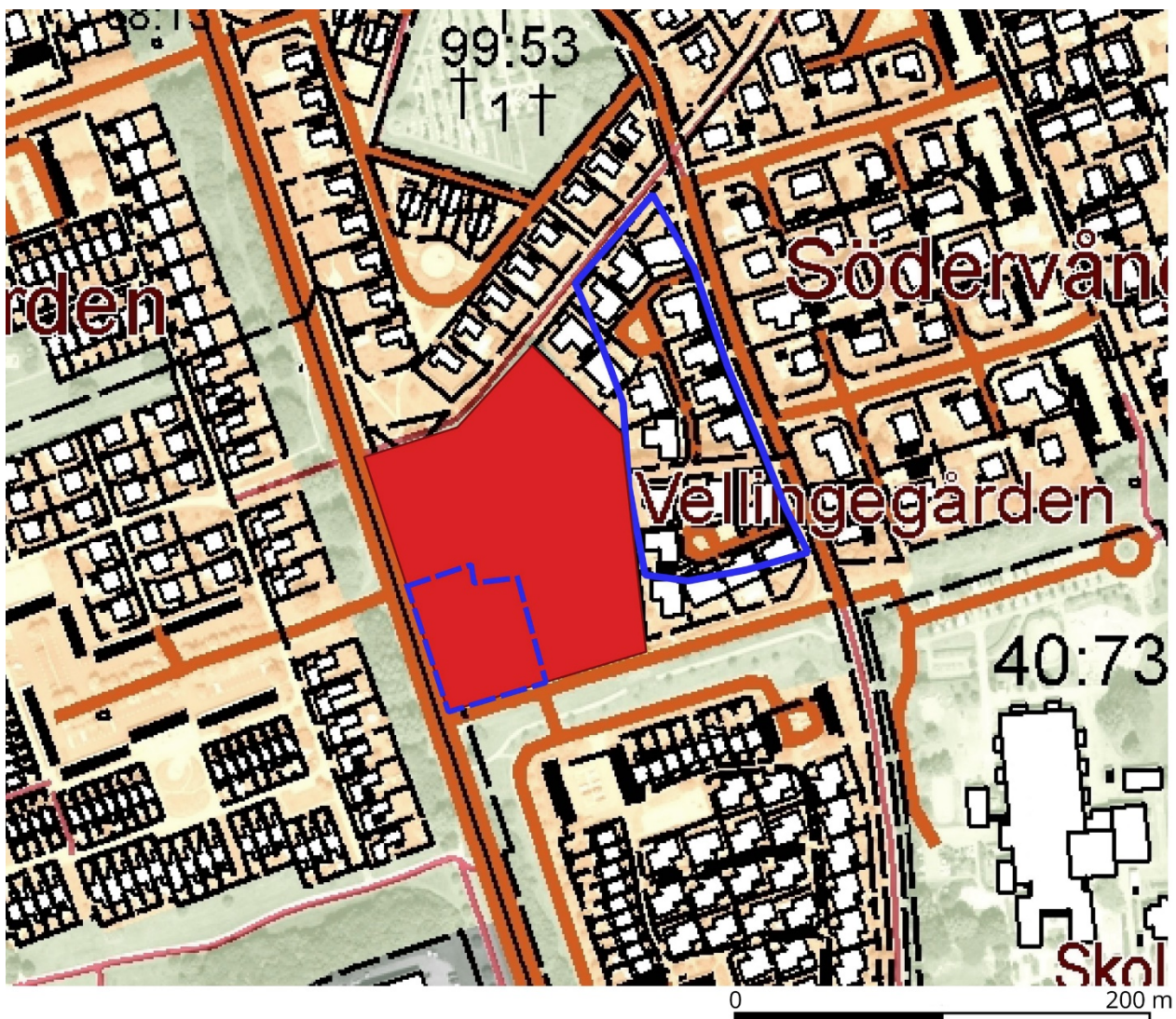
Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	5
Utvärdering	7
Referenser	7
Tekniska och administrativa uppgifter	8

Figur 1. Karta över Skåne med Vellinge kommun markerat med blått och Vellinge med en svart prick.

Figur 2. Del av fastighetskartan över Vellinge. Undersökningsområdet är markerat med röd färg och den intilliggande fornlämningen med blå linje. Den nyupptäckta boplatzen L2021:1466 är markerad med blå streckad linje.

© Lantmäteriet

Inledning

Med anledning av att Vellinge kommun planerar att bygga nya bostäder inom fastigheterna Vellinge 40:4 m.fl. (Vellingegården) beslutade länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk utredning.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen var att bedöma omfattningen av eventuella fornlämningar inom undersökningsområdet och om möjligt avgränsa dessa.

Den arkeologiska utredningen genomfördes i form av en sökschaktning med grävmaskin. Schakt och anläggningar inmättes med en RTK-GNSS (GPS).

Topografi och fornlämningsmiljö

Vellinge 40:4 m.fl. består av det som återstår av den sk. Vellingegården, vilket i stort sett utgörs av själva gården, trädgården och lite mark runt byggnaderna. Boningshuset är under ombyggnad och ett förråd och en pool har anlagts i anslutning till denna byggnad. I samband med dessa arbeten har man också rivit delar av ekonomibyggnaderna och schaktat av ett område som sedan fyllts med rivningsmassor. Delar av området utnyttjades som upplag för byggmaterial. Det innebär att det endast var inom begränsade delar av undersökningsområdet som det var möjligt att dra sökschakt. Sökschaktens läge och sträckning har därför till stor del styrts av var det var möjligt att schakta.

Undersökningsområdet ligger inne i ett villaområde som bara delvis varit föremål för arkeologiska insatser i samband med deras uppförande. Denna omständighet torde vara förklaringen till att det finns få registrerade fornlämningar i närområdet. Omedelbart öster om undersökningsområdet ligger en boplatz som påträffades i samband med en arkeologisk utredning under 1990-talet (L1989:7940 Boplats) (figur 2). Inom ett drygt 10 000 m² stort område framkom sju stolphål, två gropar och en härd. I fyndväg framkom flintavslag, djurben och bränd lera. Boplatsen är inte avgränsad. Inom det nu aktuella utredningsområdet finns en lösfyndssamling registrerad (L1989:7478), bestående av fem tjocknackiga flintyxor, två spetsnackiga flintyxor, två eggpartier till tunnackiga flintyxor, en flintskära, två flintdolkar, fem sländtrissor, mellanparti till en skafthålsyx och en stridsyx. Föremålen ska vara påträffade vid jordbruksarbete på gården. Ett par av föremålen kan dock vara från Tygelsjö socken. Ca 80 m nordost om undersökningsområdet har det tidigare framkommit flatmarksgravar med minst 3 skelett utan markering varav 1 dubbelgrav och 1 skelett i hukläge. I grav I påträffades 2 tunnbladiga flintyxor, varav en är något tväreggad och den andra är hålslipad samt 1 hålslipad flintmejsel. I grav II framkom 1 tunnbladig flintyx (L1989:8130). Ca 90 m öster och sydost om undersökningsområdet har en större arkeologisk utredning genomförts varvid inga fornlämningar påträffades.

Undersökningsområdets närhet domineras av lämningar från neolitikum. Den intilliggande boplatsen (L1989:7940) är dock odaterad. Övriga fynd och lämningar som har påträffats i samband med olika typer av markarbeten utgörs av lätt igenkännbara fynd och anläggningar. Neolitikum blir lätt överrepresenterat i lösfyndssamlingar pga. det stora antalet ledartefakter.

Undersökningsresultat

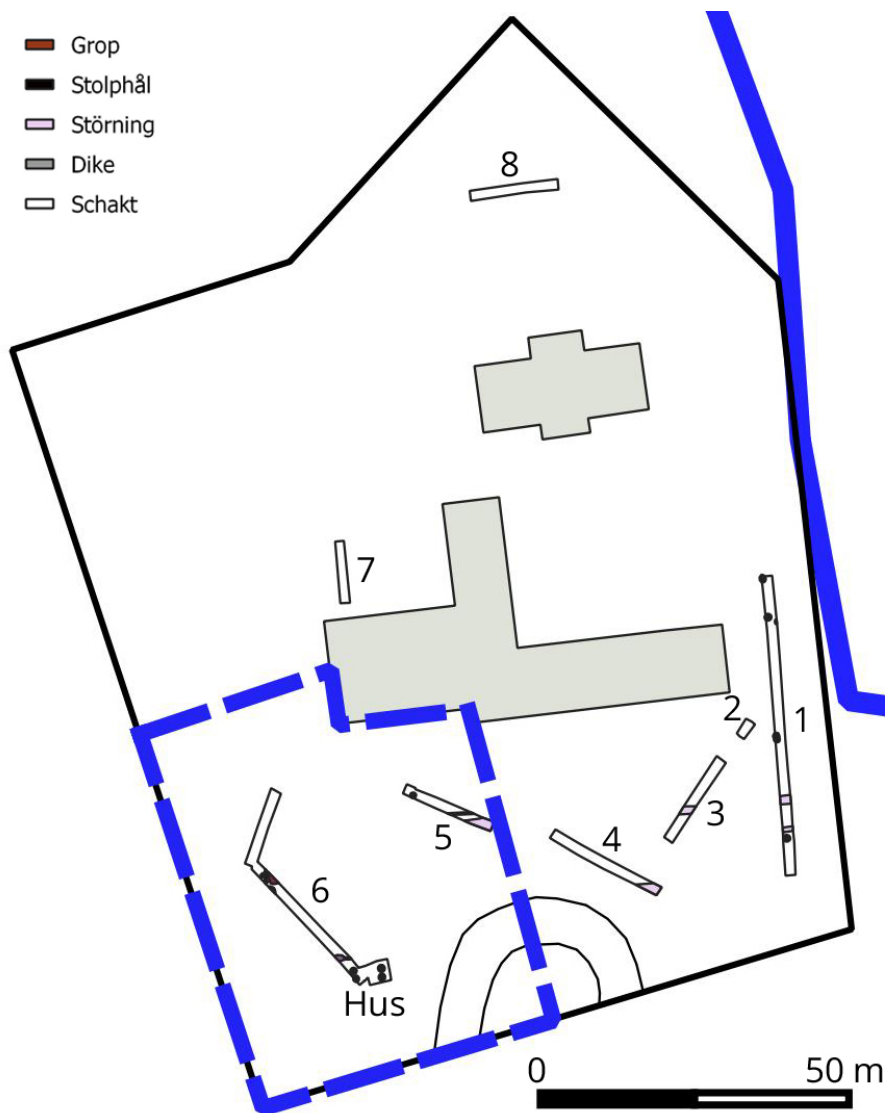
Det första schaktet (schakt 1) lades längst i öster för att bedöma om den intilliggande fornlämningen L1989:7940 sträckte sig in på undersökningsområdet. Schaktningen påbörjades ca 10 m längre norrut men avbröts då nedgrävda sopor framkom. I detta schakt framkom glest med lämningar, fem stolphål och en grop. Även ett par flintavslag påträffades i form av lösfynd. I schakten 2–3 påträffades inga lämningar förutom en stenläggning i schakt 2 som troligen utgjort Vellingegårdens gödselplatta. I schakt 5 framkom ett stolphål och ett dike. Diket var bara någon cm djupt. I schakt 6 framkom

troligen spår av ett långhus i form av två stolphålspar. I ett av stolphålen förekom djurben. I schakt 6 framkom även två diken och två gropar. Huruvida dessa är samtida med långhuset är oklart. Av topografien att döma kan lämningarna utgöra de nordöstra delarna av en boplats som sträcker sig utan för undersökningsområdet. I schakt 7 kunde spår av omfattande grävande konstateras. Fyllningen i dessa nedgrävningar var matjordsaktig och har troligen tillkommit i samband med Vellingegårdens verksamhet. Därtill har massor påförts i samband med den pågående byggnadsverksamheten. I schakt 8 framkom inget.

Det eventuella långhuset har en bockbredden på ca 1,5 m och ett avstånd mellan bockarna på ca 4,5 m vilket tyder på ett ursprung i yngre järnålder eller möjligen yngre romersk järnålder. En generell trend under järnåldern är att den inre konstruktionen blir smalare och att avståndet ökar mellan bockparen (Björhem & Magnusson Staaf 2006 s.98 ff); Artursson 2005 s.77 ff; Tesch 1993 s.324ff).

Matjordsskiktet var påfallande kraftigt inom hela undersökningsområdet och var som kraftigast över metern tjockt. I schakt 6 var matjordslagret ca 0,4–0,5 m tjockt.

Figur 3. Schaktplan med samtliga schakt och anläggningar. Den intilliggande fornlämningen är markerad med blå linje. Befintliga byggnader är grå. Den streckade linjen anger den ungefärliga utbredningen av den påträffade fornlämningen (L2021:1466).

Utvärdering

Syftet med den arkeologiska utredningen torde delvis ha uppfyllts. Den nyupptäckta bopplatsen i sydvästra delen av undersökningsområdet (L2021:1466) har dock inte kunnat avgränsas norrut då ett upplag med byggmaterial omöjliggjorde sökschaktning inom denna del av undersökningsområdet. Ytterligare arkeologiska insatser krävs för att bedöma fornlämningens art, karaktär och utbredning.

De fåtaliga anläggningarna i schakt 1 kan möjligen kopplas till den intilliggande bopplatsen (L1989:7940). Denna boplats karakteriseras av få glest liggande anläggningar och resultaten från utredningen föranledde inte ytterligare undersökningar. Det kan inte heller uteslutas att de påträffade anläggningarna, helt eller delvis, har med aktiviteter kring Vellingegården att göra. Ytterligare arkeologiska insatser i denna del av undersökningsområdet rekommenderas inte.

Referenser

Litteratur

- Artursson, M. 2005. "Böndernas hus.", Järnålder vid Öresund band 1. Specialstudier och syntes. Red. A. Carlie. Skånska spår – arkeologi längs Väst kustbanan. Riksantikvarieämbetet UV Syd.
- Björhem, N. & Magnusson Staaf, B. Långhuslandskapet. En studie av bebyggelse och samhälle från stenålder till järnålder. Öresundsförbindelsen och arkeologin. Malmöfynd nr 8. Malmö Kulturmiljö 2006.
- Tesch, S. 1993. House, farm and village in the Köpinge area from Early Neolithic to the Early Middle Ages. The Archaeology of the Cultural Landscape. Field work and research in a south Swedish rural region. Red. Lars Larsson, Johan Callmer & Berta Stjernquist. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4° No. 19.

Kartmaterial

Fastighetskartan

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-14191-2020
Skånearkeologis diarienummer202015

LänSkåne
KommunVellinge
SockenVellinge
FastighetVellinge 40:4 m.fl.
RAÄ-nummer L1989:7940/ Vellinge 72:1

Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat6148166
E koordinat374814
M ö.h. 10,2–11.6

Fältarbetstid2021-03-04
Antal arbetsdagar 1
Antal arkeologtimmar 9
Antal maskintimmar 14

Undersökningsområde 15 250 m²
Undersökt yta 283 m²

ProjektansvarigPer Sarnäs
Uppdragsgivare Vellinge kommun

Arkivmaterial i form av shp-fil, digitala foton och rapportoriginal förvaras på Lunds universitets historiska museum